

„Nerv“ in „nervus“ ste ptuji besedi, ste neslovanškega korena in plemena. Zato ni pošteno, ako bi se ju Slovenec polastil — krasti se nikjer ne sme. Bogatimo svoj milolepi jezik z domačim blagom, s pridelki domače tvornice! Beseda, ktera je iz slovanškega korena pravilno izrastla, ni kaka mrtva pokveka, ampak čvrsta mladika, ki nosi domačemu jeziku priležen, okusu slovenskemu slasten sad. Beseda domačega korena in plemena je kmalu jasna vsem domačinom, in sčasoma tudi onim, ki so se ptuje kulture napili. Domača beseda dela jezik čvrst in lep, ptuja pa ga mori in grdi. Zatorej proč vse ptuje besede iz slovenskega jezika, priskrbimo mu domačih, pred ko je mogoče!

Beseda „nerv“ ni znana priprostim Slovencem. Nikjer po Goriškem se ne sliši reči: „on ima močne nerve — on je nervast“, ampak le „on ima močne žile — on je žilast.“

Beseda „živec“ je sicer slovanskega korena in plemena, vendar njen pomen je bližej „Lebensgeist-u“ nego „nervu.“ Pač ni lahko dobiti boljšega izraza za „Lebensgeist“ nego je „živec“ (česki „život“). Kadar se jemlje beseda „nerv“ za „Lebensgeist“, takrat mu pristuje, se vé da, tudi „živec“, na pr. denar je „nervus rerum gerendarum.“

Kdor besedo „nerv“ dobro pregleda, najde v njej tudi pomen „živosti“, vendar ne čist, ampak združen s pomenom „orodja.“ Zdi se, da „nerv“ je nekaj, po čemur „živost“ teče, v čemur „živec“ svojo nevidno moč kaže, svoje bitje razodeva. „Nerv“ je toraj „živčevo“ orodje. Zato mu pristuje najbolj izraz „ži-la.“

„Žila“ izhaja od besede „žiti“, ki je česka, pa pomeni „živeti“, „živ biti.“ Beseda „žila“ izrazuje tedaj nekaj, po čemur „živost“ teče, a to je prav „nerv.“

„Žila“ je pa trojna: ena za krv, druga za čutke, tretja za gibanje, ker se v teh treh rečeh „živost“ kaže.

„Žila“ za krv se imenuje „krvna žila“ ali „žila“ sploh (per eminentiam), ker v krvi je sedež živosti (Ader). „Žila“ za čutke se imenuje „čutilna žila“, krajše „čutilnica“ (česki „čilna“, od „čiti“ = čutiti, Empfindungsnerv), od besede „čutilo“ (Empfindungsorgan), ne pa „čutnica“, ker ta pomeni čutno misel (Empfindungsvorstellung). „Žila“ za gibanje se imenuje „gibalna žila“, krajše „gibalnica“ (Bewegungsnerv) od besede „gibalo“ (Bewegungsorgan). Tako uči moj slovar.

And. Žnidarčič.

V Kobaridu 27. avgusta.

Opazka vredništva. Da ne kratimo nikomur pravice o tem, da izreče svoje mnenje, vzeli smo pričujoči sestavek v „Novice“, pa treba, da dodamo le malo besedi. Da beseda „nerv“ ni znana prostemu ljudstvu nikjer, to radi verjamemo; kako bo poznalo besedo, ker še stvarí ne pozná? Saj še med kitami (muskuli) in „Ader“ ne dela razločka, ker une in te imenuje žila. „Ader“ in samo „Ader“ mora v znanstvenih knjigah žila ostati; ako jima privzamemo še „nerv“, ne bode smešnjave ne konca ne kraja. In čemu vse to? — „da ne krademo ptujih besed“ — pravi častiti gospod pisatelj. Al mi rečemo, da brez take „tatvine“ ne more biti na svetu noben jezik, ker sicer drug družega ne razumemo. Znanstvo ali veda stoji na družih nogah, kakor vednost prostega ljudstva. Naj nam bojo Rusi izgled! Oni še mesece imenujejo po latinskih imenih, in prav imajo, da se jim saj ne prigodi to, kar se je prigodilo nekemu Slovencu, ki je imel listopada meseca na dražbo iti na Hrvaško; revež pride že zvečer 5. listopada v Karlovec, — al kako se začudi, ko mu rečejo, da je za cel mesec prekasno prišel, kajti listopad je Hrvatom oktober, nam

Slovincem pa je november — in vendar smo si najbližnji sosedje!

Zvečer na hribu.

Elegija, spisal France Zakrajšek.

Legli so na morji že valovi,
Kjer mi solnce zdaj slovó blišči,
Trudni dan pojema, in mrakovi
Plavajo po zraku, da temní.

Mira prapor ko plamtečo blano
Na zapadu zarja zgrinja tam,
Šum beží, že tiho je pod mano;
Glej, v večernem krilu tū si sam.

Le skoz lipo gor nad mano veje
Tū na hribu sapic mili duh;
Mir mi v srce žalne čute seje,
In strmenju služi vid in sluh.

Ko temot preplašena devica
Soča v daljno Jadro tje hití;
Le po malem še rudevá v lica,
Ker v valéh ji komaj še brlí.

Slastno gledam, kjer po zelenini
Tih elizij cvel mi je nekđaj,
Tam, kjer smeje se v vodá sinjini
Neba grškega zmir jasni raj.

Kjer na bregu hladna beka rase,
Piku solnčnemu zeleni ščit,
Kodar beli janc se srečno pase,
Samih rož je srečeval moj vid.

Oj mladost! Spremili njeni časi,
Ki ji skrb in strah še tujca sta;
Nič ne seje, pa nebeški klasi:
Sla in blagor jo že venčata.

Na tem trgu nima še ničesa,
Ko v ognjenih prsih silni žar;
Vendar je najela si nebesa,
Predno je prinesla spravni dar.

Tam ko v čarovitem ogledalu
Zrl božanstvo sem, nadušja poln,
Ko še mirno po življenja valu
Zibal se je misli lahki čoln.

Iz prepolnega srcá je vrelo,
Bival je v okolji mirni Bog,
Ko v zelenem listji je šumelo,
In v samoti mi šumljal je tok.

V vrte nezvenljive fantazija
Iskajoče vèdla je oko,
Kjer je sjajni venec poezija
Kazala mi z roko limbarsko.

Zdaj v gorečem srcu je zatlelo,
Pa izlilo se je v tih vzduh,
In po mladih strunah je zvenelo,
Kakor bi jih šlatal skriti duh.

V péznici ječéčemu bojazni
Otemní mu sanj kalejdoskop,
In njegove pisane prikazni
So se pogreznile v nemi grob.

Kakor tihi, glej, metulj cvetlice
Poljubljuje tam, presrečni gost,
Tak sem blagra božal tovaršice,
Pil nebeško sem zamaknjenost.

Kak je treslo v svetem me žarenju,
Kak sem upov predel zlato nit!
Ha, nedolžnemu pa hrepenenju
Še pripenjal se je blag izid!

Zdaj pa — oj nemilega podira!
Kjer sem drznih upov zidal grad,
Gledam vele cvetke sred brebira:
Tempelj siplje se, spomin je mlad.

Ki ga ljubljena osoda veže
Na livado, srečni je pastir:
On smehljá se zarji, srečen leže,
In življenje mu je veden pir.

Kak žari tam slastnega občuta,
Sveta radost spremlja ga povsod;
Ker prijetno z rožami obsuta
Se pred njim razteza tiha pot.

Ali na življenja hrupni cesti
Mojega duhá beží pokoj;
Samo s špranj nebeških up še zvesti
Zamrluha dol na zemski boj:

Kjer nedolžnost brez pomoči stoka,
Člo slabost goreč občutek je,
Kjer hudoba zrè krvavooka,
In pravica v volčjem žrelu mrè.

In če, kjer prijazen videz plava,
Rahlosti zastoka mili glas,
Nesočutja mi Meduz'na glava,
Ko razgrnem jo, molí obraz.

Torej duh drugje čutenja išče,
Stopa neumrljivosti čez prag,
Kodar greje ga, mu je svetišče,
In solzi se tud na sarkofag.

Takrat dol pogrezne perutnico,
Ko peščena ura sprazni drob,
In molčeči genij plamenico
Je poveznil znancu tje na grob.

Tū strmevšemu o zemlje slavi,
Ker pokoplje v pozabljenji se,
Šepetaje mu cipresa pravi:
„Vse pogine, kar na svetu je!“

Zginejo mladenca svitli upi,
Ko razveže mu spregled oči,
Ko luščina sanj se mu odlupi,
In resnoba naga tu stoji.

Ozir po svetu.

Potopis iz Srbije.

Spisal dr. J. Podliščekov.

(Dalje.)

Pet dni po Velkovi smrti beží ponoči njegova prej tako hrabra in nepremagljiva četa, ki za njegovega življenja na beg še misliti ni smela, pod vodstvom brata Milutin-a iz Negotina, kterege potem Turki vzamejo, in kmalu potem celo Srbijo v svojo pest dobijo. Ves narod je padel zopet v staro turško sužnost, kakor je padel po smrti Koče Petrovića, dokler ga ni zopet